

Avgifter socialtjänsten

Avgifter socialtjänsten gäller från 1 oktober 2019.

Dokumenttyp Föreskrifter, anvisningar, instruktioner	Dokumentnamn Avgifter socialtjänsten	Fastställt/upprättad 2019-06-17, KF § 90	Beslutsinstans KF	Giltighetstid Tills vidare
Dokumentansvarig Enhetschef STIF	Version 1	Senast reviderad --	Dokumentinformation Dnr 225/19-706	Detta dokument gäller för Anställda

Avgifter inom socialtjänsten

Innehåll

Familjerådgivning	
Lagstiftning och reglering.....	
Avgift för familjerådgivning.....	
Ekonomiska konsekvenser	
Stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär – uppehälle för vuxna missbrukare som vårdas på HVB eller familjehem	
Lagstiftning och reglering.....	
Avgift för uppehälle vid stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär	
Ekonomiska konsekvenser	
Barn som genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna - placerade barn	
Lagstiftning och reglering.....	
Avgift för placerade barn	
Boendekostnad på korttidsboende i väntan på särskilt boende	
Lagstiftning och reglering.....	
Uttag av logikostnad på korttidsboende i väntan på särskilt boende.....	
Ekonomiska konsekvenser	
Måltider vid korttidsvistelse för barn och unga	
Lagstiftning/reglering.....	
Avgift för måltid vid korttidsvistelse för barn och unga.....	
Ekonomiska konsekvenser	

Familjerådgivning

Lagstiftning och reglering

Enligt Kommunallag 2 kap. 5 § får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Familjerådgivning är en lagstadgad verksamhet enligt socialtjänstlagen (Socialtjänstlagen), kommunens skyldighet att tillhandahålla familjerådgivning framgår av Socialtjänstlagen 5 kap. 3 § 2 p. Med familjerådgivning avses verksamhet med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

I socialtjänstlagens bestämmelser (Socialtjänstlagen 8 kap. 2 §) om avgifter framgår om familjerådgivning, att kommunen enligt grunder som kommunen bestämmer, får ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader. Den avgift som kommunen har rätt att ta ut får inte vara så hög att den hindrar människor från att söka hjälp (Prop. 1993/94:4).

Två huvudsakliga principer styr avgiftsnivån i kommuner och landsting:

- *Självkostnadsprincipen (Kommunallag 2 kap. 6 §)* - Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller. Kommunen kan inte använda avgiften för att göra vinst på en tjänst. Ett av självkostnadsprincipens huvudsyften är att kommunerna och landstingen inte ska kunna utnyttja sin monopolställning.

- *Likställighetsprincipen (Kommunallag 2 kap. 3 §)* - Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Avgift för familjerådgivning

I dagsläget tar Älvsbyns kommun inte ut någon avgift för familjerådgivning. För att erbjuda familjerådgivning har kommunen tecknat avtal med ett företag som fakturerar kommunen per utförd timme.

Förslaget är att införa en avgift på 200 kr/timme för familjerådgivning.

Familjerådgivning är en viktig service som kommunen ansvarar för att tillhandahålla. Familjerådgivningen ska finnas till för de familjer som av olika anledningar är i behov av råd och stöd. En väl fungerande familjerådgivning skapar möjligheter för att problem och slitningar inom familjen kan klaras upp.

Avgiften för familjerådgivning bör ligga på en sådan nivå att den inte exkluderar eller hindrar människor från att söka hjälp. Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen sörja för att familjerådgivning erbjuds de som begär det, alltså inte bara dem som har råd att begära det. Avgiften för familjerådgivning bör vara låg och ligga på samma nivå som självkostnaden när man besöker vårdcentral, vilket idag är 200 kronor.

En möjlig konsekvens av att införa avgift för familjerådgivning är att man förlorar en grupp med låg inkomst samt att vissa familjer väljer att glesa ut eller minska antalet samtal trots att behovet av samtalen kvarstår. För familjer med inkomst i nivå med- eller under normen för försörjningsstöd ska det därför finnas möjlighet att ansöka om avgiftsfrielse. Samarbetssamtal gällande ett gemensamt föräldraskap efter en separation är fortfarande avgiftsfria.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunens kostnad för familjerådgivning i dagsläge är 490 kr/timme, ersättning utgår även för resekostnad för familjerådgivare. Exempel från januari 2019 – totalt 48 timmar genomförd familjerådgivning vilket innebär en totalkostnad på 23.520 kr exklusive moms. 490 kr avser kostnad per timme, ett besök för familjerådgivning kan överstiga en timme vilket innebär att den faktiska kostnaden för kommunen per besök kan vara högre. En självkostnad på 200 kr/timme skulle för samma antal timmar innebära en intäkt för kommunen på 9600 kr. Avgiften som föreslås är förenlig med självkostnadsprincipen eftersom kommunen fortfarande inte gör vinst på tjänsten.

Stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär – uppehälle för vuxna missbrukare som vårdas på HVB eller familjehem

Lagstiftning och reglering

Enligt Kommunallag 2 kap. 5 § får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

I Socialtjänstlagen 8 kap. 1 § om avgifter, framgår att kommunen får ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel, får vård och behandling i ett hem för vård och boende eller i ett familjehem.

Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. Av socialtjänstförordningen (SoF) 6 kap. 1 § följer att den ersättning som kommunen får ta ut för uppehälle vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär får uppgå till högst 80 kr/dag.

Avgift för uppehälle vid stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär

Älvsbyns kommun tar i dagsläget inte ut någon ersättning för uppehållet av den som erhåller stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär. Kommunen bekostar hela behandlings- och vårdkostnaden inklusive uppehälle. Utgångspunkten i socialtjänstlagen är att stöd- och hjälpinsatser inte ska medföra kostnadsansvar för vårdtagaren. Kommunen får däremot ta ut en avgift för mat och logi av den som erhåller vård och behandling för missbruk i HVB eller i familjehem. Detta gäller alla brukare över 18 år, oavsett och vården sker enligt Socialtjänstlagen eller enligt LVM. Förslaget är att införa en avgift för uppehållet för den som erhåller stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär enligt den ersättning som regeringen fastställt, 80 kr/dag. Avgiften omräknas årligen enligt den ersättning som föreskrivs i socialtjänstförordningen utan att avgiften tas upp på nytt för beslut.

Genom att ta ut en avgift för uppehälle bekostar den enskilde sin mat och logi. Att en avgift tas ut för omkostnader för den enskilde skulle kunna innebära att behandlingen inte blir lika motiverande för vårdtagaren. En bedömning av den enskildes betalningsförmåga måste göras i samband med att avgiften fastställs, avgiften får inte överstiga det belopp som fastställts i socialtjänstförordningen. Den enskilde ska ha kvar så stor del av sin inkomst att denne tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Saknar den enskilde inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte kan tas ut kan avgiften fastställas till ett lägre belopp eller efterges helt (9 kap. 4 § Socialtjänstlagen), detsamma gäller om den enskilde genom att betala avgiften hamnar under normen för försörjningsstöd, då bör avgiften efterges.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunens kostnad för en vuxen missbrukare som vårdas på HVB frivilligt enligt Socialtjänstlagen uppgår per dygn till ca 2100–2300 kr, vilket innebär en behandlingskostnad på 63.000-72.000 kr/månad. En grundbehandling kan pågå 3-6 månader och i vissa fall med förlängning. Kommunens kostnad vid tvångsvård enligt LVM på LVM-hem (SiS) uppgår till ca 4550 kr/dygn, vilket innebär en behandlingskostnad på ca 136.500 kr/månad. Vård enligt LVM kan pågå upp till 6 månader.

En självkostnad för uppehälle på 80 kr/dygn skulle för en månad innebära en intäkt till kommunen på 2400 kr. Avgiften är förenlig med självkostnadsprincipen och följer regeringens fastställda belopp.

Barn som genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna - placerade barn

Lagstiftning och reglering

Enligt Kommunallag 2 kap. 5 § får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

I Socialtjänstlagen 8 kap. 1 § fastställs att föräldrar till barn som genom socialnämndens försorg får vård i annat hem än det egna, är skyldiga att bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Av socialtjänstförordningen (SoF) 6 kap. 2 § följer att föräldrarnas skyldighet att bidra till dessa kostnader bestäms efter samma grunder som om det gällde att bestämma betalningsskyldighet för var och en av dem, detta regleras i socialförsäkringsbalken.

Avgifterna tas ut enligt reglerna för underhållsstöd i socialtjänstförordningen. Beloppen har bestämts till:

- 1573 kr i månaden till och med månaden då barnet fyller 11 år
- 1723 kr i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 11 år och till och med månaden då barnet fyller 15 år
- 2073 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 15 år

Avgift för placerade barn

Älvsbyns kommun tar i dagsläget inte ut någon avgift för kommunens kostnader i samband med placerade barn. I Socialtjänstlagen fastställs att föräldrar till placerade barn har en skyldighet att bidra till kommunens kostnader enligt de grunder som regeringen föreskriver. Förslaget är att införa en avgift för del av kommunens kostnader enligt de grunder som fastställts i socialförsäkringsbalken och socialtjänstförordningen (se ovan). Avgiften omräknas årligen enligt de belopp som föreskrivs för underhållsstöd utan att avgiften tas upp på nytt för beslut.

Underhållskostnad för barns vistelse i familjehem skulle kunna innebära att föräldrarna väljer att barnet istället bor hemma trots att behov av familjehem eller annan placering finns. Avgiften beräknas och anpassas dock alltid utifrån föräldrarnas förutsättningar då en individuell avgiftsberäkning ska göras för varje förälder utifrån var och ens betalningsförmåga. Avgiften minskas för den tid som barnet bor i det egna hemmet.

Boendekostnad på korttidsboende i väntan på särskilt boende

Lagstiftning och reglering

Enligt Kommunallag 2 kap. 5 § får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Socialnämndens ansvar för äldres boende framgår av socialtjänstlagen (Socialtjänstlagen) 5 kap. 5 §. När de insatser som kan ges i hemmet är otillräckliga ska de äldre kunna erbjudas ett boende som kan tillgodose kraven på en högre grad av omsorg. Kommunerna är skyldiga att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad.

I Socialtjänstlagen 8 kap. 2 § framgår att kommunen får ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer för sådant boende som anges i Socialtjänstlagen 5 kap. 5 § (se ovan), avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. I fråga om avgift för bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i Socialtjänstlagen 8 kap. 3-9 §§.

Uttag av logikostnad på korttidsboende i väntan på särskilt boende

Den som bor på korttidsboende i väntan på särskilt boende i Älvsbyns kommun betalar idag ingen avgift för sin bostad. För plats på korttidsboende är socialtjänstlagens reglering av avgifter tillämpliga, de anger att kommunen enligt 8 kap. 2 § och 5 § Socialtjänstlagen ta ut en skälig avgift för bostaden, dock högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp per månad.

Förslaget är att de som bor på korttidsboende i väntan på särskilt boende och inte har någon annan bostadshyra att betala, ska betala en boendeavgift enligt socialtjänstens reglering. Det innebär en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp vilket motsvarar 2146 kr/månad år 2019.

Avgiften omräknas årligen enligt gällande prisbasbelopp utan att avgiften tas upp på nytt för beslut.

Ekonomiska konsekvenser

När avgiftsberäkning görs utifrån den enskildes inkomster tillförsäkras den enskilde att behålla ett s.k. förbehållsbelopp - ett normalbelopp som ska täcka vanliga levnads-omkostnader. Det innebär att även om en avgift för bostaden på korttidsboende i väntan på särskilt boende tas ut, har den enskilde förbehållsbelopp kvar.

En möjlig konsekvens till följd av att en avgift tas ut är att det i vissa fall inte kommer att vara möjligt att ta ut avgift för omvårdnad eftersom omvårdnadsavgift endast tillkommer finns avgiftsutrymme, dvs. när den totala nettoinkomsten är högre än förbehållsbeloppet. Samtidigt säkerställs det att avgift för bostaden tas ut från de som har möjlighet att betala för sitt boende.

Måltider vid korttidsvistelse för barn och unga

Lagstiftning/reglering

Enligt Kommunallag 2 kap. 5 § får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet framgår i lagen för särskilt stöd och service (LSS) 9 § 6 p. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet innebär att barn och unga med funktionsnedsättning tillfälligt vistas i ett korttidshem eller i en korttidsfamilj. Genom korttidsvistelse ges anhöriga möjlighet till avlösning.

Två huvudsakliga principer styr avgiftsnivån i kommuner och landsting:

- *Självkostnadsprincipen (Kommunallag 2 kap. 6 §)* - Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller. Kommunen kan inte använda avgiften för att göra vinst på en tjänst. Ett av självkostnadsprincipens huvudsyften är att kommunerna och landstingen inte ska kunna utnyttja sin monopolställning.

- *Likställighetsprincipen (Kommunallag 2 kap. 3 §)* - Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Avgift för måltid vid korttidsvistelse för barn och unga

I dagsläget tar kommunen ut en avgift för måltider vid korttidsvistelse för barn och unga. Måltidspriset är 70 kr/dygn, middag eller lunch kostar 40 kr och frukost, mellanmål eller kvällsmål kostar 15 kr respektive. Kombinationen exempelvis frukost och lunch kostar 52 kr.

Förslaget är att avgiften för måltider vid korttidsvistelse för barn och unga ska baseras på åldersgrupper (0-11 år, 12-15 år samt 16 år och äldre) och följa Konsumentverkets referensvärden. Konsumentverket beräknar varje år kostnader för vanliga hushållsutgifter, beräkningarna utgår från ett grundläggande behov hos individen oberoende av inkomst. Avgiften omräknas årligen enligt Konsumentverkets referensvärden utan att avgiften tas upp på nytt för beslut.

Genom att följa referensvärdena blir prissättningen mer realistisk i förhållande till den faktiska kostnaden, prissättningen följer därigenom även självkostnadsprincipen och överstiger inte den faktiska kostnaden för maten.

Konsumentverkets referensvärden 2019			
Ålder	Referensvärde/månad		Referensvärde/dag
0-11 år	1276 kr		42,53 kr
12-15 år	2190 kr		73 kr
16 år och äldre	2505 kr		83,50 kr
Förslag på avgift			
Ålder	Dygn	Enbart lunch/middag	Frukost/mellanmål/kvällsmål
0-11 år	42,5 kr	24 kr	9 kr
12-15 år	73 kr	42 kr	15 kr
16 år och äldre	83,5 kr	48 kr	18 kr

Ekonomiska konsekvenser

En förändring av avgiften för måltider från en och samma avgift oavsett ålder till att följa Konsumentverkets referensvärden utifrån åldersgrupper innebär följande:

Avgift enligt referensvärdena anses vara mer rättvisande och omräknas årligen utifrån Konsumentverkets beräkningar, avgiften följer på så vis samhällets utveckling avseende matkostnader.

Exempel för ett barn/ungdom som vistas på korttidsboende 7 dagar/månad och äter samtliga måltider		
Ålder	Nuläge	Utifrån referensvärde
0-11 år	490 kr	298 kr
12-15 år	490 kr	511 kr
16 år och äldre	490 kr	585 kr

Område	Lagrum	Idag	Förslag
Stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär (uppehälle vuxna missbrukare som vårdas på HVB eller familjehem)	(5 kap. 9 § SoL) - 8 kap. 1 § SoL - Socialtjänstförordning (2001:937) 6 kap. 1 §,	Ingen avgift	I enlighet med fastställt belopp i socialtjänstförordning, ersättning 80 kr/dag för omkostnad
Barn som genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna (avgift för placerade barn)	(6 kap. 1 § SoL) - 8 kap. 1 § 2 st SoL - Socialtjänstförordning (2001:937) 6 kap. 2 § - Socialförsäkringsbalk 19 kap.	Ingen avgift	Avgiften regleras av reglerna för underhållsstöd i SoF - 1573 kr 0-11 år - 1723 kr 11-15 år - 2073 kr 15-18 år
Familjerådgivning	(5 kap. 3 § 2 p. SoL) - 8 kap 2 § 1 p. SoL	Ingen avgift	Egenavgift 200 kr/timme
Måltider vid korttidsvistelse	(9§ 6 p. LSS)	70 kr/dygn, middag el. lunch 40 kr, frukost, mellanmål el. kvällsmål 15 kr	Avgift för måltid utifrån Konsumentverkets referensvärden baserat på åldersgrupper
Avgift för korttidsplats i väntan på särskilt boende	(5 kap. 5 § 2-3 st. SoL) - 8 kap. 2 § 6 p. SoL - 8 kap. 3-9 § SoL	Ingen avgift	Enligt reglering högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp vilket är 2146 kr